

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

Commentationes

XLI

<http://rcin.org.pl>

 WYDAWNICTWO
—DiG

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

XLI

ACADEMIA SCIENTIARUM
ET LITTERARUM POLONA
INSTITUTUM HISTORICUM

COMMENTATIONES

XLI

VARSOVIAE 2003

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE

XLI

WARSZAWA 2003

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY
Zbigniew Dalewski, Maria Koczerska (redaktor),
Stefan K. Kuczyński (redaktor), Marek Słoń (sekretarz), Maria Starnawska

Adres Redakcji:
PL 00-272 Warszawa
ul. Rynek Starego Miasta 29/31
tel. (+4822) 831-02-61, fax 831-36-42
E-mail: ihpan@ihpan.edu.pl

Publikacja dofinansowana przez Komitet Badań Naukowych

Tom XLI
przygotowany w latach 2002-2003

ISSN 0081-7147
ISBN 83-7181-281-7

© Copyright by Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk & Wydawnictwo DiG, 2003

Opracowanie techniczne: Wioletta Grochal

Na okładce: Przedstawienie pieczęci większej koronnej Aleksandra Jagiellończyka (1501-1506)
na płycie nagrobnej Kallimacha

Skład i łamanie

PL 01-524 Warszawa
Al. Wojska Polskiego 4
tel./fax (+4822) 839-08-38
E-mail: dig@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

Nakład 500 egz.
Do druku oddano i druk ukończono w 2003 r.
Druk: Sowa – Druk na życzenie; www.sowadruk.pl

SPIS TREŚCI

Rozprawy i studia

Ryszard Grzesik, Obraz stosunków polsko-węgierskich w czasach piastowskich w rocznikach polskich.	1
Marek A. Janicki, Datowanie płyty nagrobnej Filipa Kallimacha	19
Maria J u d a, Mapy ziem polskich w dawnej typografii europejskiej	45

Materiały

Maria K o w a l c z y k, Testament biskupa krakowskiego Floriana z Mokrska	65
Janusz G r a b o w s k i, Jeszcze uzupełnienia do <i>Nowego Kodeksu dyplomatycznego Mazowsza, część III: dokumenty z lat 1356–1381</i>	71
Jan T ę g o w s k i, Kilka uzupełnień do itinerarium króla Władysława Jagiełły.	77
Wiesław S i e r a d z a n, Źródła do procesów polsko-krzyżackich w XIV i XV w. w zasobie Centralnego Archiwum Zakonu Niemieckiego w Wiedniu	87
Rafał J a w o r s k i, Nieznana korespondencja króla Zygmunta Augusta z Mikołajem Radziwiłłem Rudym i Ostafim Wołłowiczem z lat 1550–1571 ze zbiorów Biblioteki Czartoryskich	91

Dyskusje

Krzysztof N a r o j c z y k, Nowe perspektywy elektronicznych wydań materiałów źródłowych. Uwagi na marginesie cyfrowej edycji <i>Herbarza polskiego</i> Adama Bonieckiego	109
Jarosław N i k o d e m, Nowe źródło historyczne widziane oczami filmologa. Uwagi na marginesie pracy Marka Hendrykowskiego <i>Film jako źródło historyczne</i>	115

Artykuły recenzyjne i recenzje

Kilka uwag o sytuacji nauk pomocniczych historii w Niemczech. Na marginesie książki Hansa Wernera G o e t z a, <i>Moderne Mediävistik. Stand und Perspektiven der Mittelalterforschung</i> , Darmstadt 1999 (Jarosław Wenta)	131
Św. Patryk. <i>Pisma i najstarsze żywoty</i> , wstęp i opracowanie Jerzy S t r z e l c z y k, przekład ks. Kazimierz P a n u ś, Anna S t r z e l e c k a, Tyniec, Wydawnictwo Benedyktynów, Kraków 2003, ss. 216 (Paweł Derecki)	134
<i>Dokumenty Soborów Powszechnych</i> . Tekst grecki, łaciński, polski, t. 2: (869–1312) <i>Konstantynopol IV, Lateran I, Lateran II, Lateran III, Lateran IV, Lyon I, Lyon II, Vienne</i> . Układ i opracowanie ks. Arkadiusz B a r o n, ks. Henryk P i e - t r a s S J, „Źródła Myśli Teologicznej” 26, Wydawnictwo WAM–Księża Jezuiti, Kraków 2002 i wznowienie 2003, ss. 680 (Gerard Kucharski)	136
<i>Kronika Thietmara</i> , tłumaczenie (z tekstu łacińskiego), wstęp i przypisy Marian Zygmunt J e d l i c k i, posłowie Krzysztof O ż ó g, (Maria Szczuka i Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas), Kraków 2002, s. LXXXVII, 437, 1 nlb. (Gerard Labuda)	139
Jonathan M. W o o d i n g (ed.), <i>The Otherworld Voyage in Early Irish Literature. An Anthology of Criticisms</i> , Dublin 2000, Four Courts Press, ss. XXVIII, 290; Clara S t r i j b o s c h, <i>The Seafaring Saint. Sources and Analogues of the Twelfth-century „Voyage of Saint Brendan”</i> , transl. Thea S u m m e r f i e l d, Dublin 2000, Four Courts Press, ss. X, 325 (Jerzy Strzelczyk)	142
<i>Medieval hagiography. An anthology</i> , edited by Thomas H e a d, Routledge, New York & London 2001, ss. XLIX, 834 (Maciej Michalski)	144
<i>Reguła Zakonu Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie</i> , przekład i komentarz Janusz T r u p i n d a, Muzeum Zamkowe w Malborku, Malbork 2002, ss. 48 (Gerard Kucharski)	145
<i>Kancelaria wielkich mistrzów w Malborku. Katalog wystawy 15 czerwca–15 sierpnia 2001 r.</i> , oprac. Janusz T r u p i n d a, Muzeum Zamkowe, Malbork 2001, ss. 86; <i>Kancelarie krzyżackie. Stan badań i perspektywy badawcze. Materiały z między-</i>	

<i>narodowej konferencji naukowej Malbork 18–19 X 2001</i> , red. Janusz Trupinda, Muzeum Zamkowe, Malbork 2002, ss. 279 (Piotr Chojnacki)	146
Agnieszka Gut, <i>Formularz dokumentów ksiąg zachodniopomorskich do połowy XIV wieku</i> , Uniwersytet Szczeciński. Rozprawy i Studia, t. (DIX) 435, Szczecin 2002, ss. 282 (Andrzej Walkowski)	149
Piotr Berling, <i>Struktury narracyjne w późnośredniowiecznych łacińskich kronikach regionalnych</i> , Gnieźnieńska Oficyna Wydawnicza Tum, Gniezno 2001, ss. 211 (Robert Malinowski)	152
Robert Buczyk, <i>Kariera rodziny Kurozwęckich w XIV wieku. Studium z dziejów powiązań polskiej elity politycznej z Andegawenami</i> , Wydawnictwo DiG, Warszawa 2002, ss. 283, mapa, tabl. genealogiczna (Mariusz Weber)	155
Jan Piwożyński, <i>Johannes Gutenberg i początki ery druku</i> , Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, ss. 227 (Bogumiła Kosmanowa)	158
<i>Polonica w Archiwum Rzymskim Towarzystwa Jezusowego</i> , t. 1: <i>Polonia</i> , opracowali Andrzej Paweł Bięś SJ, Ludwik Grzebień SJ, Marek Ingłot SJ, Wyższa Szkoła Filozoficzno–Pedagogiczna Ignatianum — Wydawnictwo WAM, Kraków 2002, s. 431 (Marceli Kosman)	159
Bazyli Rudomicz, <i>Efemeris czyli dziennik prywatny pisany w Zamościu w latach 1656–1672</i> , tłum. Władysław Froch, oprac. Marian L. Klementowski, cz. 1–2, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2002 (Robert Jop)	160
Roman Nowacki, <i>Oswald Balzer 1858–1933</i> , Uniwersytet Opolski, Studia i monografie, nr 256, Opole 1998, ss. 314; idem, <i>Przemysław Dąbkowski (1877–1950), profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza</i> , Uniwersytet Opolski, Studia i monografie, nr 318, Opole 2002, ss. 320 (Stefan Ciara)	163
<i>Internet–Handbuch Geschichte</i> , hrsg. von Stuart Jenks u. Stephanie Marra, Böhlau Verlag, Köln–Weimar–Wien 2001, ss. 294 (Wiesław Sieradzan)	166

Zapiski krytyczne i sprawozdania

Pascal Boulhol, <i>Claude de Turin. Un évêque iconoclaste dans l'Occident Carolingien. Étude suivie de l'édition du Commentaire sur Josué</i> , Institut d'Études Augustiniennes, Collections des Études Augustiniennes, Moyen Âge et Temps Modernes, 38, Paris 2002, ss. 568+8 (M. S.)	169
Hansgerd Döckena, István Zimonyi, <i>Orientalische Berichte über die Völker Osteuropas und Zentralasiens im Mittelalter. Die Ġayhāni–Tradition (Ibn Rusta, Gardīzī, Hudūd al–Ālam, al–Bakrī und al–Marwāzī)</i> , Harrasowitz Verlag, Veröffentlichungen der Societas Uralo–Altaica, Bd. 54, Wiesbaden 2001, ss. XVI, 342, 9 map (J. S.)	169
Helmut Gneuss, <i>Handlist of Anglo–Saxon Manuscripts. A List of Manuscripts and Manuscript Fragments Written or Owned in England up to 1100</i> , Medieval and Renaissance Text and Studies, vol. 241, Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, Tempe 2001, ss. 188; Richard Gamson, <i>The Manuscripts of Early Norman England (c. 1066–1130)</i> , The British Academy by Oxford University Press, Oxford 1999, ss. 190 (T. M.)	170
Aleksandra Witkowska OSU, Joanna Nastalska, <i>Święty Wojciech. Życie i kult. Bibliografia do roku 1999</i> , Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Prace Wydziału Historyczno–Filologicznego, 89, Lublin 2002, ss. 286 (J. S.)	171
Ryszard Grzesik, <i>Malżeństwo Judyty, córki Bolesława Krzywoustego z Kolomanem czyli o utracie Spisza przez Polskę</i> , „Z Minulosti Spiša. Ročenka Spišského Dejepisného Spolku v Levoči”, R. 7/8, 1999/2000 [wyd. 2001]; zvláštny odtlačok: <i>Z minulosti Starej L'ubovne</i> , s. 15–27 (M. S.)	172
Stephanie Harländer, <i>Vitae episcoporum. Eine Quellengattung zwischen Hagiographie und Historiographie, untersucht an Lebensbeschreibungen von Bischöfen des Regnum Teutonicum im Zeitalter der Ottonen und Salier</i> , Anton Hiersman Verlag, Stuttgart 2000, ss. 691+11 (M. S.)	172
Manfred Hoffmann, Jürgen Wilke, <i>Ein Kommentar zum Pater Noster von Gervasius von Tilbury</i> , „Jahrbuch für Internationale Germanistik”, 33, 2001, H. 1, s. 127–156 (J. S.)	173
Święci Franciszek i Klara z Asyżu, <i>Pisma</i> , wydanie łacińsko–polskie [red. Waclaw Michalczyk OFM], tekst łaciński: <i>Fontes Franciscani</i> , przekład polski Kajetan Ambrożykiewicz OFM Cap., wprowadzenia historyczno–krytyczne i duchowe oraz indeksy Marie–France Becker OSC, Théophile Desbonnets OFM, Jean–François Godet, Thaddée Matura OFM, Wydawnictwo M [strona tytułowa także w języku łacińskim], Kraków–Warszawa 2002, ss. 569 (J. S.)	174
<i>The Old Norse–Icelandic Legend of Saint Barbara</i> , edited by Kirsten Wolf, Pontifical Institute of Mediaeval Studies, Studies and Texts, 134, Toronto 2000, ss. 187 (M. S.)	174
Jukka Korpela, <i>Stefan von Perm', Heiliger Täufer im politischen Kontext</i> , „Jahrbücher für Geschichte Osteuropas”, 49, 2001, z. 4, s. 481–499 (J. S.)	175
Albrecht Clausen, <i>The Medieval Monastery as a „Gesamtkunstwerk”. The Case of the „Heideklöster” Wienhausen and Ebstorf</i> , „Studi Medievali”, III ser., 43, 2002, fasc. 2, s. 503–534 (J. S.)	175
<i>Lesen, Schreiben, Sticken und Erinnern. Beiträge zur Kultur– und Sozialgeschichte mittelalterlicher Frauenklöster</i> , herausgegeben von Gabriela Signori, Religion in der Geschichte. Kirche, Kultur und Gesellschaft, Bd.7, Verlag für Regionalgeschichte, Bielefeld 2000, ss. 232 (J. S.)	176

Przemysław Ty s z k a, <i>Obraz przestrzeni miejskiej Krakowa XIV–XV wieku w świadomości jego mieszkańców</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie–Sklodowskiej, Lublin 2001, ss. 246 (M. S.)	177
Roman C z a j a, <i>Urzędnicy miejsy Torunia. Spisy, cz. 1: Do roku 1454</i> , „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, 89, z. 1, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 1999, ss. 235 (M. S.)	177
Ewa Z i e l i Ń s k a, <i>Kultura intelektualna kanoników regularnych z klasztoru w Kraśniku w latach 1469–1563</i> , Wydawnictwo UMCS, Lublin 2002, ss. 198, Summary (W. Mr.)	178
Ludwik P i e c h n i k S J, <i>Powstanie i rozwój jezuickiej „Ratio studiorum” (1548–1599)</i> , Wydawnictwo WAM — Wyższa Szkoła Filozoficzno–Pedagogiczna „Ignatianum”, Kraków 2003, s. 264 (M. K.)	178
<i>Orzeł i Trzy Korony. Sąsiedztwo polsko–szwedzkie nad Bałtykiem w epoce nowożytnej (XVI–XVIII w.). Wystawa 8 kwietnia–7 lipca (2002)</i> , Arx Regia — Ośrodek Wydawniczy Zamku Królewskiego w Warszawie, Warszawa 2002, ss. 440 (M. K.)	179
Malte–Ludolf B a b i n, <i>Leibniz und das Dravänpolabische</i> , „Niedersächsisches Jahrbuch für Landesgeschichte”, 72, 2000, s. 191–205; Bogdan L i s i a k S J, <i>Korespondencja Adama Kochańskiego SJ zwłaszcza z Gottfriedem W. Leibnizem w sprawach językoznawstwa</i> , „Nasza Przeszłość”, 99, 2003, s. 405–415 (J. S.)	180
Alain B o u r e a u, <i>Kantorowicz. Stories of a Historian</i> , translated by Stephen G. N i c h o l s and Gabrielle M. S p i e g e l, foreword by Martin J a y, The Johns Hopkins University Press, Baltimore and London 2001, ss. XXI+112 (J. S.)	180
<i>Katalog Mapové sbírky Historického Ústavu Akademie věd České republiky do roku 1850</i> , opracowali Eva S e m o t a n o v á i Robert Š i m ů n e k, Historický Ústav, Praha 2002, s. 128 (M. K.)	181
<i>Atlas historyczny miast polskich</i> , red. Antoni C z a c h a r o w s k i, t. IV: <i>Śląsk</i> , red. Marta M ł y n a r s k a – K a l e t y n o w a, z. 1: <i>Wrocław</i> , red. Marta M ł y n a r s k a – K a l e t y n o w a, współpraca Rafał E y s y m o n t t, autorzy: Cezary Buśko, Małgorzata C h o r o w s k a, Rafał E y s y m o n t t, Mateusz G o l i Ń s k i, Marta M ł y n a r s k a – K a l e t y n o w a, Jerzy P i e k a l s k i, Agnieszka Z a b ł o c k a – K ł o s, Leszek Z i a t k o w s k i, Adam Ż u r e k, przełożył na jęz. niemiecki Waldemar K ö n i g h a u s, Wydawnictwo Via Nova, Wrocław 2001, ss. 36, plansz 39, <i>Wstęp, Wprowadzenie, Dzieje i rozwój przestrzenny Wrocławia, Komentarze do wybranych plansz, Opis reprodukcji, Wybór bibliografii</i> [strona tytułowa i cały tekst również w jęz. niemieckim] (M. Sł.)	182

Kronika

IX Sympozjum Polskiego Oddziału Association for History and Computing (Poznań 15–16 XI 2002) (<i>Wiesław Sieradzan</i>)	183
„Notai, miracoli e culto dei santi” (Rzym, 5–7 XII 2002) (<i>Maria Starnawska</i>)	184
„Język dokumentu średniowiecznego”. XI Kongres Międzynarodowej Komisji Dyplomatyki (<i>Anna Adamska</i>)	185
„Dziejopisarstwo dworskie w średniowiecznej Europie” (Toruń, 17–20 IX 2003) (<i>Piotr Oliński</i>)	188
„Tekst źródła — krytyka, interpretacja” (Kazimierz Dolny, 17–18 X 2003) (<i>Maja Gąssowska, Anna Kulecka</i>)	189
„Stan i perspektywy badań nad sfragistyką ziem dawnej Rzeczypospolitej” (Toruń 4–5 XII 2003) (<i>Janusz Grabowski</i>)	192

Komunikaty

Komunikat Komisji Nagrody im. Aleksandra Gieysztora	195
Komunikat Polskiego Towarzystwa Heraldycznego o przyznaniu Nagrody im. Adama Heymowskiego za lata 2001–2002	195
Listy do Redakcji	197
Informacja dla autorów „Studiów Źródłoznawczych”.	199
Spis skrótów	200

SPIS WSPÓLPRACOWNIKÓW * LISTE DE COLLABORATEURS

	Anna Adamska, Utrecht	<i>T. M.</i>	Tomasz Makowski, Warszawa
	Piotr Chojnacki, Warszawa		Robert Malinowski, Lublin
	Stefan Ciara, Warszawa		Maciej Michalski, Poznań
	Paweł Derecki, Warszawa	<i>W. M.</i>	Wojciech Mischke, Kraków
	Maja Gąssowska, Warszawa	<i>W. Mr.</i>	Wojciech Mrozowicz, Wrocław
	Janusz Grabowski, Warszawa		Krzysztof Narojczyk, Olsztyn
	Ryszard Grzesik, Poznań		Jarosław Nikodem, Poznań
	Marek A. Janicki, Warszawa		Piotr Oliński, Toruń
	Rafał Jaworski, Warszawa		Wiesław Sieradzan, Toruń
	Robert Jop, Lublin	<i>M. St.</i>	Marek Słoń, Warszawa
	Maria Juda, Lublin	<i>M. S.</i>	Maria Starnawska, Warszawa
<i>M. K.</i>	Marceli Kosman, Poznań	<i>J. S.</i>	Jerzy Strzelczyk, Poznań
	Bogumiła Kosmanowa, Poznań		Jan Tęgowski, Białystok
	Maria Kowalczyk, Kraków		Andrzej Wałkowski, Olsztyn
	Gerard Kucharski, Poznań		Mariusz Weber, Poznań
	Anna Kulecka, Warszawa		Jarosław Wenta, Toruń
	Gerard Labuda, Poznań		

Informacja dla autorów „Studiów Źródłoznawczych”

Redakcja zwraca się do wszystkich Autorów z prośbą o stosowanie następujących zasad, dotyczących formy nadsyłanych tekstów

1. Wszystkie teksty prosimy składać w dwu egzemplarzach maszynopisu lub w jednym egzemplarzu wydruku komputerowego i na dyskietce, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie około 30 wierszy po około 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum. Nie stosuje się podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu powinien być następujący: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz miasto, poniżej tytuł tekstu na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy prosimy pisać zwykłą czcionką, nie zaś wielkimi literami. Zasady te dotyczą również tekstów przeznaczonych do działów „Materiały”, „Miscellanea”, „Dyskusje” oraz artykułów recenzyjnych (tj. obszerniejszych, polemicznych recenzji).

3. W nagłówku recenzji umieszcza się kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule podajemy imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (cyframi arabskimi) i dalej: wydawnictwo, miejsce i rok wydania oraz liczbę stron i ilustracji. Imię i nazwisko autora recenzji umieszcza się na końcu tekstu z prawej strony. Artykuły recenzyjne i dyskusje powinny być przez autora opatrzone tytułem, pod którym zamieszcza się opis bibliograficzny.

4. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów prosimy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek. Każdy przypis powinien zaczynać się po wcięciu akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście powinny być umieszczane przed kropką kończącą zdanie (chyba, że kończy je skrót: w. — wiek, r. — rok) lub przed przecinkiem w środku zdania (chyba, że muszą się znaleźć między słowami, których nie oddziela przecinek). Uwaga: prosimy stosować czcionkę i interlinię takie jak w tekście zasadniczym.

5. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np., m.in., itp.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek) — inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (15 VII 1410; 16 lipca; w lipcu 1410 r.).

6. W przypisach prosimy stosować skróty zgodnie z zamieszczonym dalej wykazem. Dopuszczalne są także inne, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, trzeba jednak je rozwinąć przy pierwszym przypadku ich zastosowania [dalej:]. Tytuły książek i artykułów pisze się kursywą, czasopism — czcionką prostą, w cudzysłowie, serii wydawniczych — bez cudzysłowu; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów). Numery tomów, roczników, zeszytów i części periodyków oraz innych publikacji podaje się cyframi arabskimi, a nazwiska autorów drukiem zwykłym, nie rozstrzelonym.

7. Przy autorach przywoływanych w tekście zasadniczym podajemy imię w pełnym brzmieniu; w przypisach — pierwszą literę imienia, również w skróconym opisie bibliograficznym.

8. Będziemy wdzięczni za dołączenie do artykułów i innych tekstów wymienionych w pkt. 2: streszczenia o objętości nie przekraczającej jednej strony maszynopisu, z zaznaczeniem języka, na który ma być tłumaczone (lub od razu w tym języku) oraz krótszego streszczenia, o objętości 2–3 zdań (abstrakt) i słów kluczowych (3–5), określających dziedzinę, których dotyczy tekst.

Ponato Autorzy proszeni są o podawanie miejsca ich zatrudnienia (w przypadku uczelni i placówek naukowo-badawczych). Autorzy nie zatrudnieni oraz doktoranci i studenci proszeni są o podanie miasta lub miejscowości zamieszkania.

Spis skrótów

Archiwa i zespoły archiwalne:

AA	— Archiwum Archidiecezjalne
AD	— Archiwum Diecezjalne
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych
AP	— Archiwum Państwowe
MK	— Metryka Koronna w AGAD
ML	— Metryka Litewska
gr.	— księgi sądowe grodzkie (poprzedzone nazwą grodu, uzupełnione określeniem serii)
ziem.	— księgi sądowe ziemskie (poprzedzone nazwą ziemi, uzupełnione określeniem serii)

Biblioteki:

BCzart.	— Biblioteka Czartoryskich
BJ	— Biblioteka Jagiellońska
BKórn.	— Biblioteka PAN w Kórniku
BN	— Biblioteka Narodowa
BOss.	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
BPAN	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk
BPAU	— Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności
BRacz.	— Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
BUniw.	— Biblioteka Uniwersytecka (z podaniem miasta)

Ważniejsze wydawnictwa źródłowe:

AGZ	— Akta grodzkie i ziemskie
Bull. Pol.	— Bullarium Poloniae
CDBoh.	— Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae
CDPruss.	— Codex diplomaticus Prussicus
CDMas.	— Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis, wyd. J. K. Kochanowski
CDSil.	— Codex diplomaticus Silesiae
DKuj. Maz.	— Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku, wyd. B. Ulanowski
CDUJ	— Codex diplomaticus Universitatis studii generalis Cracoviensis
C. epist. XV	— Codex epistolaris saeculi decimi quinti
CIP	— Corpus Inscriptionum Poloniae
KDKK	— Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława
KDm.K	— Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa
KDMaz.	— Kodeks dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego, wyd. J. T. Lubomirski
KDMłp.	— Kodeks dyplomatyczny Małopolski
KDPol.	— Kodeks dyplomatyczny Polski
KDŚl.	— Kodeks dyplomatyczny Śląska
KDWłkp.	— Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, t. 1–5, wyd. I. Zakrzewski, F. Piekosiński, od t. 6, wyd. A. Gąsiorowski [i in.]
MGH	— Monumenta Germaniae Historica
MGH SS	— Monumenta Germaniae Historica, Scriptores
Migne PL	— J. P. Migne, Patrologiae cursus completus, Series Latina

MPH	— Monumenta Poloniae Historica
MPH s.n.	— Monumenta Poloniae Historica, series nova
MPPal.	— Monumenta Poloniae Paleographica
MPV	— Monumenta Poloniae Vaticana
MRPS	— Matricularum Regni Poloniae summaria
NKDMaz.	— Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza
Pmrl. UB	— Pommerellisches Urkundenbuch
Pmr. UB	— Pommersches Urkundenbuch
Pr. UB	— Preussisches Urkundenbuch
PSRL	— Połnoje sobranije ruskich letopisej
RS	— Regesten zur schlesischen Geschichte, w: CDSil.
Schl. UB	— Schlesisches Urkundenbuch
UdR. Spisy	— Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy.
VL	— Volumina legum
ZDMłp.	— Zbiór dokumentów małopolskich
ZDm.Pł.	— Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka

Ważniejsze wydawnictwa seryjne i ciągłe:

AKH	— „Archiwum Komisji Historycznej”
AKP	— „Archiwum Komisji Prawniczej”
PSB	— Polski słownik biograficzny
RAU whf	— Rozprawy (Polskiej) Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny
SPPP	— Starodawne Prawa Polskiego Pomniki
SSS	— Słownik starożytności słowiańskich

Ważniejsze czasopisma historyczne:

ABMK	— „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”
Czas. Pr. Hist.	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
Kwart. HKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
Kwart. Hist.	— „Kwartalnik Historyczny”
Mies. Herald.	— „Miesięcznik Heraldyczny”
Przegl. Hist.	— „Przegląd Historyczny”
Rocz. Herald.	— „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie”, od t. 8 (1926–1927) „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego”; od 1993 r. nowa seria
Rocz. Hist.	— „Roczniki Historyczne”
Rocz. Hum.	— „Roczniki Humanistyczne”
Rocz. TNT	— „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”
Sobótka	— „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”
St. Hist.	— „Studia Historyczne”
St. Źródł.	— „Studia Źródłoznawcze”
Zap. Hist.	— „Zapiski Historyczne”
Zap. TNT	— „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu”

Inne skróty:

bearb.	— bearbeitet von
cap.	— capitulum
ed.	— edidit
f.	— folio
fasc.	— fasciculum
hrsg.	— herausgegeben von
ibid.	— ibidem
il.	— ilustracja
k.	— karta
kol.	— kolumna
ks.	— księga

lib.	— liber
loc. cit.	— loco citato
mf	— mikrofilm
ms	— manuscriptus
mszp.	— maszynopis
n.	— i następna (np.: s. 22 n.)
nlb.	— nieliczbowane
nr kat.	— numer katalogowy
op. cit.	— opus citatum
or.	— oryginał
p.	— pagina
przyp.	— przypis
r. [lub:] ^r	— recto
red.	— redaktor, redakcja
rkps	— rękopis
repr.	— reprint
s.	— strona
sygn.	— sygnatura
szp.	— szpalta
v. [lub:] ^v	— verso
vol.	— volumen
wyd.	— wydanie, wydawca
z.	— zeszyt

<http://rcin.org.pl>

ISSN 0081-7147

9 770081 714035

ISBN 83-7181-281-7

9 788371 812811